

BÖSSREM, f. 2. pl. — *remmar*. Läderrem, fästad vid hvardera ändan af en bössa, för att kunna bära den på ryggen.

BÖSS-SKOTT, n. 5. 1) Skott, lossadt ur en bössa: a) Smällen dervid. *Så jag hörde ett b.* — b) Sjelfva laddningen, som till bössans aflossande utslungas. *Få ett b. i benet.* — Förkortas vanligtvis till blott: Skott. — 2) Se *Bösshåll*.

BÖSS-SMED, m. 5. Handverkare, hvars yrke är att tillverka bössor. — *Ss. B-shandtverk*.

BÖSS-SPÄNNARE, m. 5. (ford.) 1) Hofbetjent, som på jagt bar konungens eller någon furstlig persons bössa. — 2) Spännare på fordom brukliga hjullåsbössor.

BÖSS-STOCK, m. Långt, smalt trä, hvari en bösspipa är infattad.

BÖSS-STOCKMAKARE, m. 5. Handverkare, hvars yrke är att tillverka böss-stockar.

BÖSS-STÅL, n. 5. Del på ett bösslås, som quarhåller fängkrutet i pannan, och antänder det genom de glödande stålpartiklar, hvilka afrifvas, när flintan träffar den stålskifva, som utgör slaget.

BÖSTA, v. a. 1. (prov.) Bulta, klappa. *B. byk.* — *V. n.* 1) (pop.) Bryta med kofot. — 2) Ifrigt och rastlöst syssla med något tungt, vid vissa sakers iordningläggande eller omflytning, o. s. v. *B. med sängkläder, när en säng skall bäddas.* — 3) Oafåtligt vända och vrida kroppen, när man skall lägga sig till hvila eller

sömn, för att komma i ett godt läge. — *Syn. Bråka.*

BÖSTE, n. 4. (prov.) Se *Kofot*, 2.

BÖTA, v. n. 1. o. (i äldre språket) 2. 1) Betala böter. *B. till de fattiga.* (Gam. lagt.) *Höll är med ingo bött*, för blotta betelser må ingen böta. — *Syn. Bota*, Plikt, Erlägga, betala böter, plikt. — 2) (fig. fam.) Straffas, lida för någon förbrytelse, förseelse, förolämpning, o. s. v. *Han har spelat mig ett full spratt, men det skall han få b. för.* — *Syn. Plikt* (för), Umgålla, Sota (för), få äta upp.

BÖTER, f. 5. pl. (af *Bota*, i bem. 3 o. 4) 1) Straff, då någon af domstol ålägges att för begången förbrytelse erlägga penningar såsom godtgörelse. *Döma någon till b., slå någon på b., ådöma ell. pålägga b.* (syn. *Pliktfälla*). — *Syn. Penningstraff*, Plikt, (gam.) Botum. — 2) Penningssumma, som någon sålunda blifvit dömd att erlägga. *Betala, erlägga sina b.* — *Syn. Bötespenningar*, Plikt, Pliktpenningar.

BÖTESLÄNGD, f. 5. Förteckning på böter, som af en rätt blifvit ådömda sakfälda personer.

BÖTESMEDEL, n. 5. pl. Penningmedel, samlade genom erlagda böter. *B-medlen stego år 1842 till 40,000 R:dr B:ko.*

BÖTESPENNINGAR, m. 2. pl. 1) Penningssumma, som någon erlägger i böter. — 2) (föga brukl.) Se *Bötesmedel*.

BÖXOR, m. fl., se *Byxor*, m. fl.

C.

De ord, som saknas under C, återfinnas under K eller S.

C, n. 4. 1) Tredje bokstafven i alfabetet. Tillhör egentligen icke svenska alfabetet, men har på en tid, då svenska språket började låna en mängd utländska ord, i dessas stafning blifvit bibehållen och äfven införd i åtskilliga svenska ord, såsom framför *k*, för att beteckna dubbelt *k*-ljud, samt i ordet *och*. Enligt Svenska Akademiens stafningslära har i sednare tider *c* utbytts emot *k* i alla de ord, som blifvit med språket införlifvade, och bibehålles endast i några få namn, t. ex. *Carl* (hvilket dock äfven temligen allmänt börjat skrivas *Karl*), samt i de ord, der *c* uttalas som *s*, t. ex. *ceder, citron*. Likaså har *ch* i många fall blifvit utbytt emot *k*, t. ex. i *karta, kemi, kor, koral*, i st. f. *charta, kemi, chor, choral*. — Bokstafven *c* uttalas som *k* i alla ställningar, utom framför *e, i, y*, t. ex.: *tack, rock, och, ok, Carl*; som *s* framför *e, i, y*, t. ex.: *ceder, cittra, cypress*. — *C*, som förekommer i några främmande ord, har ljudet af *kks* eller *x*, t. ex.: *accent, accessit, accis*. — *Ch* uttalas: a) som hårdt *k* i ordet *Christus* samt i vissa andra ord, t. ex.: *Charon, chlor, chrom*; b) som *tj* i *chemi, China*, m. fl. (skrifves dock nu temligen allmänt *kemi, Kina*): c) som *sch*, t. ex. i *charad, charlatan, chef, chikan, chokolad, Charlotta*, m. fl. — 2) (i musik) a) Första noten i *c*-skalan. — b) Namnet på den sträng eller tangent, som anger tonen *c*. — 3) Ljudet, som uppkommer, då bokstafven *c* uttalas eller noten *c* i sång eller musik återgifves. — Man säger äfven *c-ljud, c-ton, c-sträng*, o. s. v. — 4) Förkortningar: *C*. såsom romersk siffra

= 100. — *c.* = circa. — *c:a* = contra. — *Comp.*, *C:ie*, *C:o* = Compagnie. — *Crt* ell. *C:t* = Curant. — *Cto* ell. *Ct.*, *Conto curant.* — *Ctr* = centner. — *C.* (i fysiken) = celeritas (hastighet); (i kemien) = Carbo (Kol).

CABAL, kabäl, m. 5. Förening emellan flera personer i och för något olofligt, helst politiskt ändamåls vinnande. — *Syn. Komplott, Sammansättning, Sammangaddning.*

Anm. Ordet är bildadt efter begynnelsebokstafverna i namnen på de fem personer, hvilka utgjorde den i historien beryktade ministären under Carl II i England, nämligen: Clifford, Ashley, Buckingham, Arlington och Lauderdale. Ordet skrives numera allmänt *Kabal*, och har blifvit upptaget under bokstafven *C*, endast för att göra derivationen åskådligare.

CABALERA, CABBALA, CABINETT, m. fl., se under *K*.

CABOTAGE, kabåtásch, m. 5. (fr.) Handels-sjöfart vid kusterna.

CACADU, se *Kakadu*.

CACAO, m. fl., se *Kakao*, m. fl.

CACHEKTISK, kaká'kktissk, a. 2. (med.) Som lider af:

CACHEXI, kakäcksi', f. 5. (med.) Kroniskt sjuklighetstillstånd, hvilket igenkännes af blekhet, hudens slapphet och tröghet i lifsförrättningarna. — Man har äfv. börjat skriva *Kakexi* och *Kakektisk*.

CACHUKA, kattschúka, f. 1. Spansk dans af vällustig karakter, beledsagad af sång och kastanjetter (se *d. o.*), med en blandning af boleros och fandangos danssteg.